

UCHWAŁA NR XXIX/219/21
RADY MIEJSKIEJ ANNOPOL

z dnia 3 lutego 2021 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Annopol na lata 2021 – 2025.

Na podstawie art. 18. ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 poz. 713 z późn. zm), w związku z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U z 2020 poz. 218 z późn. zm.)

RADA MIEJSKA
uchwała:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Annopol na lata 2021-2025 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Annopola.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Zenobia Jarmuła

Załącznik do uchwały Nr XXIX/219/21
RADY MIEJSKIEJ ANNOPOL
z dnia 3 lutego 2021 r.

**Gminny Program Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony
Ofiar Przemocy w Rodzinie
w gminie Annopol
na lata 2021 - 2025**

Annopol, 2021

Spis treści

WSTĘP

Zjawisko przemocy w rodzinie – podstawy teoretyczne

Definicje i charakterystyka zjawiska przemocy

Skutki przemocy

Diagnoza problemu przemocy na terenie gminy Annopol

I. CELE PROGRAMU

II. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

III. ADRESACI PROGRAMU

IV. REALIZATORZY PROGRAMU

V. AKTY PRAWNE

VI. OBSZARY, KIERUNKI DZIAŁAŃ, WSKAŹNIKI PROGRAMU

1. Profilaktyka i edukacja społeczna
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc
4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

VIII. SPOSÓB MONITOROWANIA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

X. RYZYKO W REALIZACJI PROGRAMU

XI. ZAKOŃCZENIE

WSTĘP

W celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej skutków w życiu rodzinnym i społecznym tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025.

Program skierowany jest do mieszkańców Gminy Annapol, a w szczególności do osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie oraz do przedstawicieli służb, instytucji, organizacji pozarządowych i innych podmiotów działających na rzecz osób dotkniętych przemocą.

Uchwalenie Programu przez Radę Miejską w Anopolu, to zadanie wynikające z art. 6 Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. Program jest spójny z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021.

Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom dotkniętych przemocą, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, doskonalenie kadr zajmujących się diagnozowaniem i pomocą osobom dotkniętym tym problemem oraz edukację i profilaktykę mieszkańców Gminy Annapol.

Zjawisko przemocy w rodzinie – podstawy teoretyczne

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyka rodzin o różnym statusie społecznym. Bez wątplenia należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała od zawsze, do niedawna mówiono o niej niewiele.

Na zjawisko przemocy w rodzinie można patrzeć z różnych punktów widzenia, przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna, to spojrzenie przez pryzmat osoby doświadczającej przemocy lub przez pryzmat sprawcy. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia. Perspektywa społeczna zaś, to odbiór społeczny zjawiska przemocy w rodzinie, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy, prospołeczność obywateli, czynniki mogące sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka: kształtuje osobowość, system wartości, światopogląd, styl i sposób życia. Ogromną rolę w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny mają relacje pomiędzy rodzicami, które powinny być oparte na wzajemnym szacunku, zrozumieniu i miłości. Jeśli występują zaburzenia w tej sferze, role wewnątrzrodzinne także ulegają zaburzeniu, w konsekwencji następuje stopniowa dezorganizacja życia rodzinnego. Rodzina nie jest w stanie wypełniać podstawowych funkcji, łamane są zasady, a postępowanie poszczególnych jej członków staje się coraz bardziej destrukcyjne, niezgodne z normami moralnymi, społecznymi i prawnymi. Przemoc domowa może być skutkiem i przyczyną dysfunkcji w rodzinie.

Przemocy domowej bardzo długo nie postrzegano jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, które może prowadzić do tragicznych skutków, w skrajnych przypadkach nawet do poważnych okaleczeń czy zabójstw. Ujawniano jedynie wyjątkowo okrutne i budzące sprzeciw społeczny pojedyncze zdarzenia z historii rodzin, w których doszło do tragedii zapominając, że dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem zagrożenia, poniżenia, terroru, lęku, rozpacz. Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje głębokie i szkodliwe, ujawniające się w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub

dalszej perspektywie czasowej. Jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma charakter długotrwały i cykliczny.

Definicje i charakterystyka zjawiska przemocy

Mówiąc o zjawisku przemocy oraz o sposobach jej przeciwdziałania, a także pomocy osobom doznającym przemocy i sprawcom, konieczne jest na wstępie zdefiniowanie najważniejszych pojęć związanych z tym zagadnieniem. Najczęściej stosowana definicja przez osoby zajmujące się pomocą określa przemoc domową jako: *działanie lub zaniechanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi siły lub władzy, godzące w ich prawa lub dobra osobiste.*

Przemoc w rodzinie w świetle Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie, *to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Osobami najbliższymi są: małżonek, dzieci, rodzice, rodzeństwo, powinowaci, przysposobieni oraz ich małżonkowie, a także inne osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się specyficznymi cechami, tj:

- **Intencjonalność** - jest zamierzonym działaniem ukierunkowanym na osobę doznającą przemocy i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie; zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu.
- **Nierównowaga sił** – wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę, opiera się na władzy i kontroli.
- **Wynika z działania człowieka** – działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym.
- **Narusza prawa i dobra osobiste** - sprawca wykorzystuje przewagę siły, ogranicza podstawowe potrzeby niezbędne do prawidłowego funkcjonowania (fizjologiczne, bezpieczeństwa) oraz narusza podstawowe prawa osoby doznającej przemocy (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku, itd.).
- **Powoduje cierpienie i ból** - sprawca naraża zdrowie i życie osoby doznającej przemocy na poważne szkody, doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów:

- **Przemoc fizyczna** – w swej czynnej postaci przybiera działania bezpośrednie z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. popychanie, obezwładnienie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, duszenie, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni. Forma bierna przemocy fizycznej przejawia się w zakazach mówienia, chodzenia, załatwiania potrzeb fizjologicznych lub zamknięciu osoby doznającej przemocy w areszcie domowym.

- **Przemoc psychiczna** – to działanie prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystujące różnorodne mechanizmy psychologiczne, np. wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągła krytyka, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie. Przemoc psychiczna może polegać również na niszczeniu przedmiotów mających wartość dla osoby poniżanej. Przemoc psychiczna nie pozostawia śladów widocznych „gołym okiem”, nie ma dla niej skali aby można było ustalić rozmiar krzywdzenia psychicznego.
- **Przemoc seksualna** – to zmuszenie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, bez pytania o jej zgodę, jak również w sytuacji gdy obawia się odmówić sprawcy. Przymus polega na bezpośrednim użyciu siły fizycznej przez sprawcę, na groźbach użycia siły lub emocjonalnym szantażu. W przypadku dzieci częściej używa się określenia dziecko wykorzystywane seksualnie. Dziecko wykorzystywane seksualnie to każda jednostka ludzka w wieku bezwzględnej ochrony, którą osoba dojrzała seksualnie naraża na jakąkolwiek aktywność natury seksualnej, której intencją jest seksualne zaspokojenie osoby dorosłej. W Polsce określono ten wiek na 15 lat. Oznacza to, że każdy kontakt o charakterze seksualnym osoby dorosłej z osobą poniżej 15 roku życia jest wykorzystaniem seksualnym, nawet jeśli dziecko wyraziło zgodę na kontakt seksualny.
- **Przemoc ekonomiczna** – działanie mające na celu doprowadzenie do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy. Przykładem przemocy ekonomicznej jest odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie osobie podjęcia pracy, niezaspokojenie podstawowych potrzeb materialnych rodzinie, okradanie, zmuszanie do zaciągania kredytów bądź pożyczek wbrew woli np. współmałżonka.
- **Zaniedbanie** – zjawisko społeczne, które odnosi się w szczególności do relacji dziecko – rodzic. Charakteryzuje je niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych dziecka oraz brak zapewnienia właściwej uwagi i troski rodzicielskiej.
- **Cyberprzemoc** (przemoc elektroniczna) - stosowanie przemocy poprzez prześladowanie, zastraszanie, wyśmiewanie innych osób z wykorzystaniem Internetu i narzędzi typu elektronicznego tj.: sms, e-mail, witryny internetowe, fora dyskusyjne w Internecie, portale społecznościowe i inne.

Przemoc domowa nie jest jednorazowym aktem agresji, jest procesem długotrwałych zmian zachodzących w relacji między sprawcą, a osobą doznającą przemocy trwającym nieraz wiele lat, prowadzącym do stopniowego zniewalania ofiary i całkowitego uzależnienia od sprawcy. Cechą charakterystyczną zjawiska jest tendencja do powtarzania się pewnych prawidłowości nazwanych cyklem przemocy. W cyklu przemocy obserwuje się następujące po sobie fazy:

- **Faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, charakteryzuje się on wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych.
- **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji na ofierze. W tej fazie najczęściej dochodzi do interwencji, ofiary pod wpływem silnych emocji spowodowanych doznaną krzywdą decydują się wezwać pomoc, złożyć zawiadomienie na policję, podjąć inne działania.
- **Faza miodowego miesiąca** – jest to faza skruchy ze strony sprawcy, okazywania żalu, miłości. Sprawca obiecuje poprawę, deklaruje, że nigdy się to nie powtórzy, jest miły i troskliwy. Ofiara wbrew zdrowemu rozsądkowi i wcześniejszym doświadczeniom wierzy sprawcy, ponieważ pragnie by to była prawda. W tej fazie wycofuje się z wcześniej podjętych działań, rezygnuje z pomocy, wycofuje skargi. Stopniowo

sprawca przestaje być miły, napięcie ponownie narasta i faza kończy się nawrotem przemocy spowodowanym wzrostem napięcia.

Wraz z upływem czasu faza miodowego miesiąca ulega skróceniu, a akty przemocy stają się coraz bardziej brutalne i niebezpieczne dla ofiary.

Przemoc jest przestępstwem ściganym z różnych artykułów Kodeksu karnego, w zależności od tego, czy ma charakter jednorazowego aktu przemocy, czy powtarza się. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły jest kwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną – z art. 207 kk (Dz. U. z 2020r, poz. 1444 z póź. zm.), który stanowi:

- § 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.*
- § 2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.*
- § 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.*

Skutki przemocy

Charakteryzując zjawisko przemocy należy zwrócić uwagę, nie tylko na przyczyny, ale również na jej negatywne skutki. Osoby uwikłane w sytuację przemocy, w szczególności członkowie rodziny ponoszą szkody o charakterze indywidualnym. Dzieci, jak również osoby dorosłe mogą ponieść śmierć w wyniku aktu przemocy, mogą doznać urazów fizycznych, trwałego kalectwa. Skutkiem przemocy mogą być również zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych, bezrobocie, ubóstwo i bezdomność.

Na uwagę zasługuje fakt, iż przemoc w rodzinie dotyka nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. To sprawia, że często występują u nich między innymi zaburzenia emocjonalne, depresje, zaburzenia zachowania.

Dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli rodzica, a to sprawia, że ich dzieci mogą mieć problemy. W ten sposób krąg osób bezpośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się również na następne pokolenia.

Diagnoza problemu przemocy na terenie gminy Annopol

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w gminie Annopol została przeprowadzona na podstawie badań ankietowych wśród mieszkańców gminy przez Małopolskie Centrum Profilaktyki. Badanie zostało przeprowadzone w drugiej połowie 2020 roku, a jego wyniki stanowiły podstawę do sporządzenia Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Annopol na lata 2021 – 2025. Głównym celem badania było oszacowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie w gminie jak również ocena systemu przeciwdziałania przemocy i zwalczania przemocy w gminie. Drugim źródłem pomocnym do utworzenia programu są dane statystyczne, dokumenty, sprawozdania gromadzone przez OPS oraz Zespół Interdyscyplinarny. Na terenie gminy Annopol przeprowadzono badania ankietowe

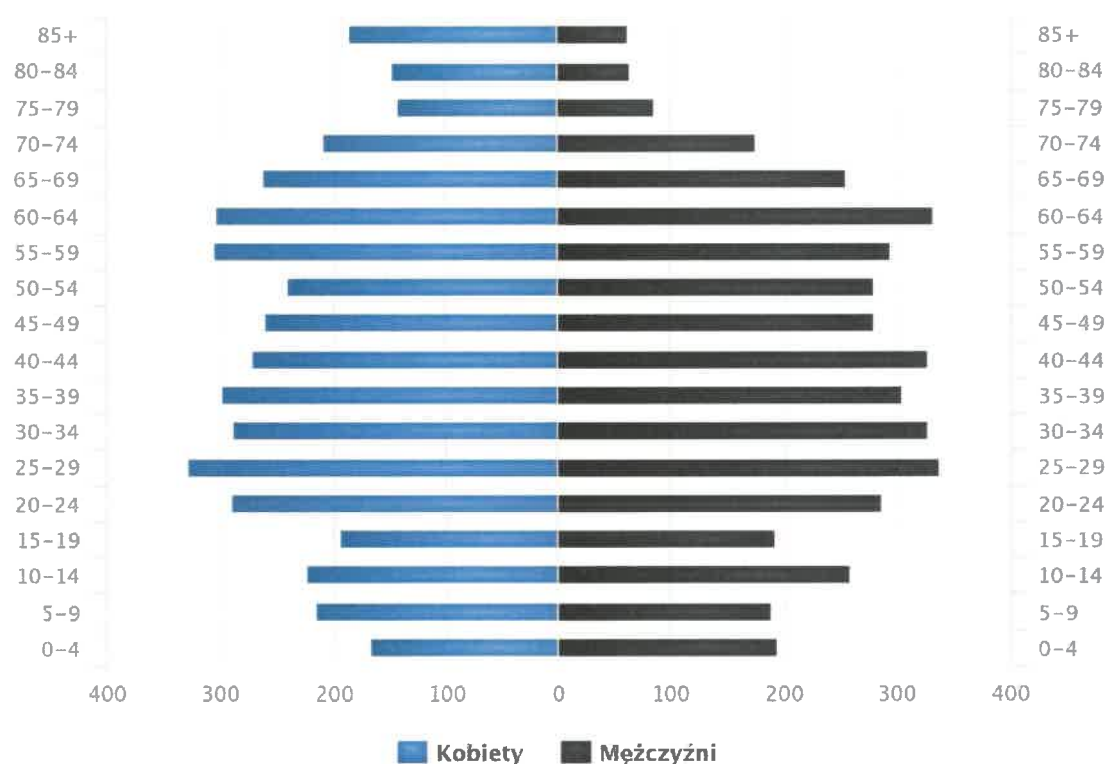

dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych, wśród nich zbadano zjawisko przemocy w rodzinie i stosowanie przemocy wobec dzieci. W badaniu wzięli udział dorośli mieszkańcy oraz dzieci i młodzież szkolna.

Gmina Annopol liczy 8 596 mieszkańców, z czego 50,5% stanowią kobiety, a 49,5% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 10,1%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,9 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa lubelskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Piramida wieku mieszkańców gminy Annopol, 2019

(Źródło: GUS)

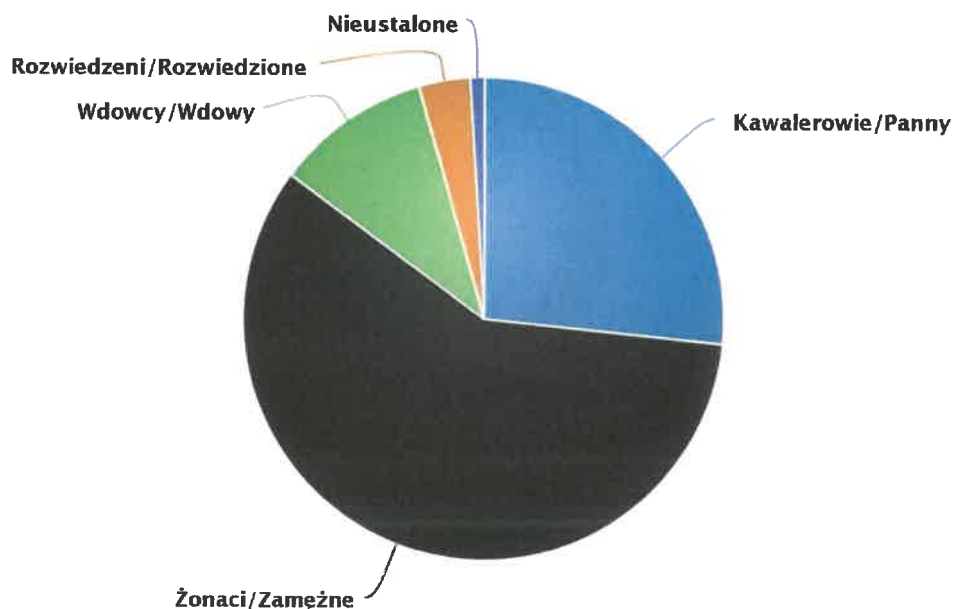

www.polskawliczbach.pl

Mieszkańcy gminy Annopol zawarli w 2019 roku 44 małżeństw, co odpowiada 5,1 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to więcej od wartości dla województwa lubelskiego oraz więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,5 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 26,6% mieszkańców gminy Annopol jest stanu wolnego, 58,5% żyje w małżeństwie, 3,5% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,4% to wdowy/wdowcy.

Stan cywilny (Ludność w wieku 15+ lat) – Gmina Anopol

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

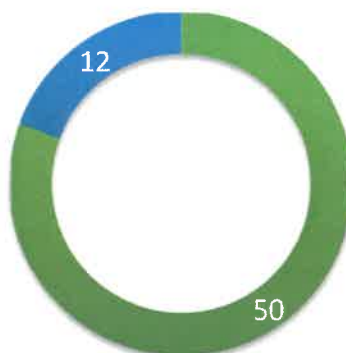
www.polskawliczbach.pl

Gmina Anopol ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -28. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,25 na 1000 mieszkańców gminy Anopol. W 2019 roku urodziło się 70 dzieci, w tym 42,9% dziewczynek i 57,1% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 347 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,68 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Badania miały charakter ankiety elektronicznej i obejmowały mieszkańców gminy Anopol, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci zostali poinformowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięły udział 62 osoby, w tym 12 mężczyzn oraz 50 kobiet. Średnia wieku respondentów wyniosła 36 lat.

Ilość respondentów

■ Kobiety ■ Meężczyźni

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących zagadnienia związane z przemocą w rodzinie w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych.

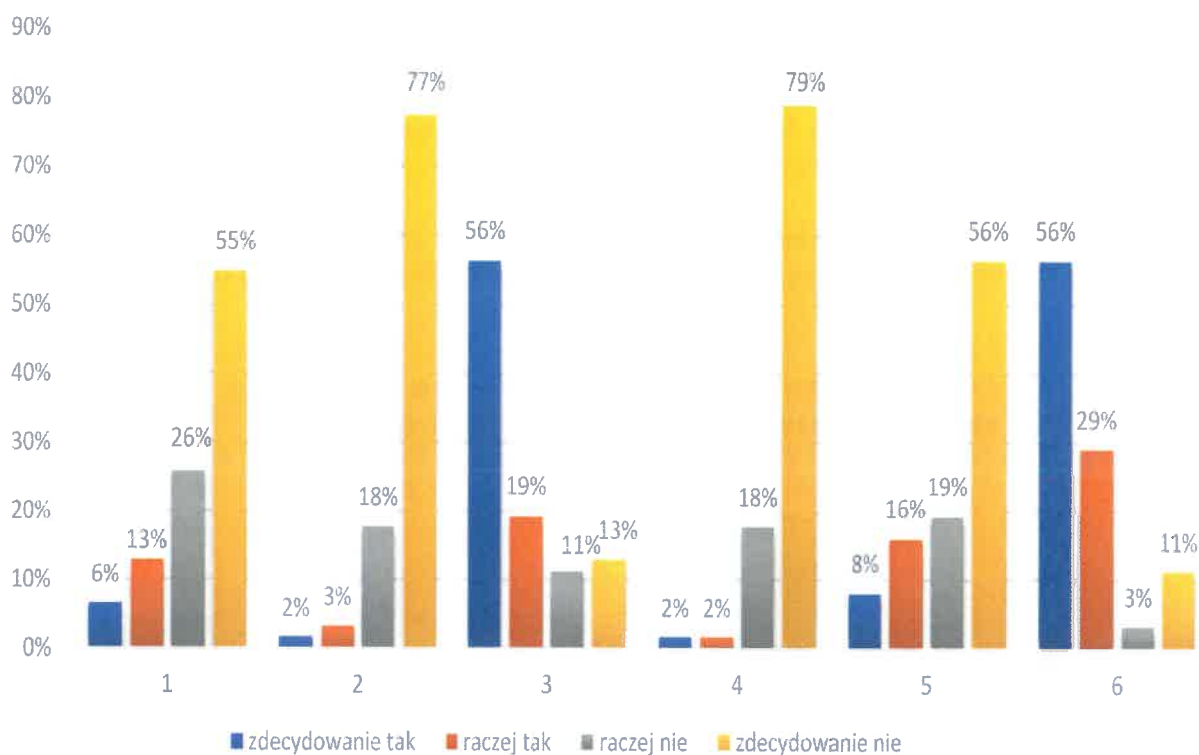
Respondenci otrzymali propozycje czterech stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, z którymi mogli się zgodzić bądź też nie. **Poniższe wartości pozwalają sądzić, że większość badanych nie przejawia postaw wychowawczych, charakterystycznych dla tradycyjnego, tj. konserwatywnego wychowania.**

Stwierdzenie „**Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa**” – łącznie 81% mieszkańców nie zgadza się z takim stwierdzeniem. Dodatkowo, łącznie 96% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizyczne hartuje dziecko i pozwalają sobie lepiej radzić w przyszłości. Również 75% badanych zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem.

Kolejne twierdzenie: „**Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek**” spotkało się z negacją 95% respondentów.

75% nie zgadza się również ze stwierdzeniem, że **łagodne kary fizyczne nie są przemocą w rodzinie**. Według respondentów **bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców** - łącznie 85%.

Przekonania dotyczące wychowania

1 - Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa.

2 - Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek.

3 - Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.

4 - Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości.

5 - Łagodne kary fizyczne nie są przemocą w rodzinie

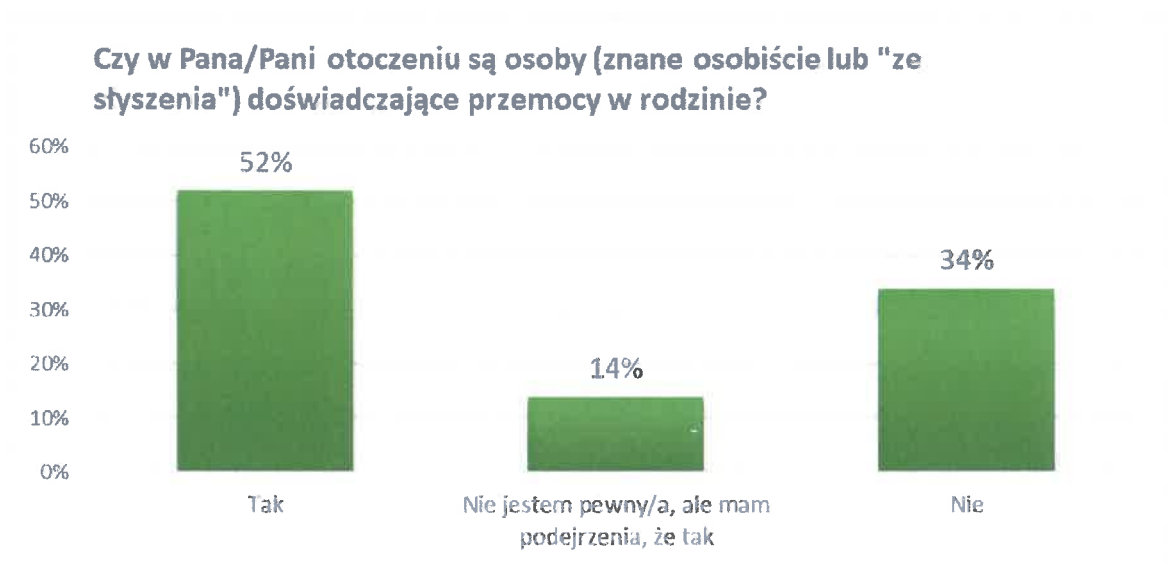
6 - Bicie dziecka jest oznaka bezradności rodziców.

Polacy deklarują, że najczęściej doświadczali agresji w domu (9%) bądź na ulicy poza najbliższą okolicą (9%). Podobna liczba osób (8%) padła ofiarą przemocy nieopodal miejsca zamieszkania. Co dwudziesty ankietowany (5%) został zaatakowany w restauracji, kawiarni

lub na dyskotecę, czterech na stu (4%) spotkało się z przemocą w pracy lub szkole, a trzech na stu (3%) w środkach komunikacji¹.

Powyższe wyniki są zbliżone do danych sprzed 3 lat, kiedy CBOS realizował podobne badania. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności, o czym świadczą wyniki cytowane wyżej. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie ofiarą lub sprawcą przemocy w rodzinie.

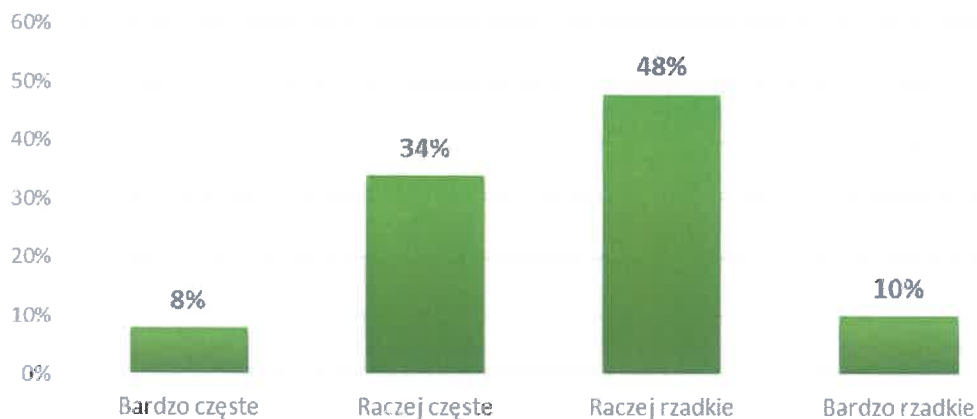
Wyniki badań wskazują, że 52% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 14% podejrzewa, że tak się dzieje.

Zjawisko przemocy w rodzinie, w zamieszkiwanej przez respondentów miejscowości, jest rzadkie oraz bardzo rzadkie w opinii 58%, 8% odpowiedzi wskazuje, że jest ono raczej bardzo częste, a zdaniem 34% częste.

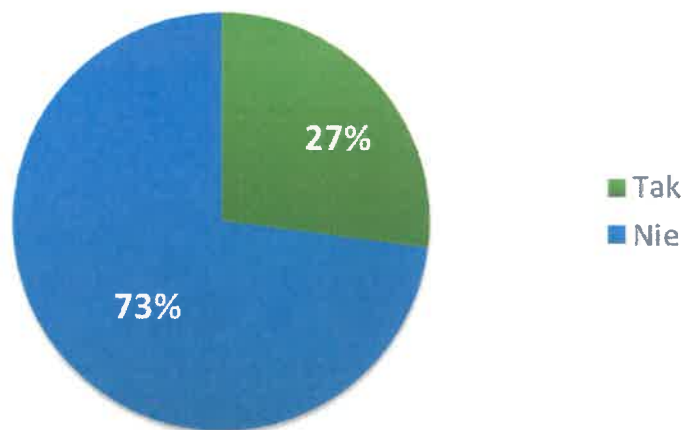
¹ CBOS, Komunikat z badań: *Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, czerwiec 2017.

Jak częste jest, w Pani/Pana opinii, zjawisko przemocy w rodzinie w Pani/Pana miejscowości?

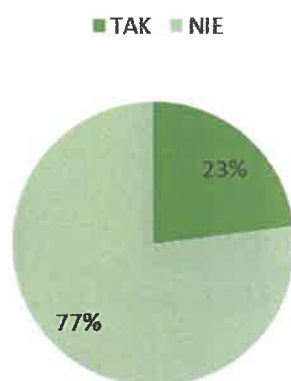

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych na terenie gminy Annapol koncentruje się na potrzebach i problemach mieszkańców. Wobec czego, w kwestionariuszu badani mieli możliwość udzielenia informacji zwrotnej na temat doświadczanej przemocy w rodzinie. **Wśród badanej grupy osób 27% doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny, a 23% z nich poprosiło o pomoc (policję, opiekę społeczną).**

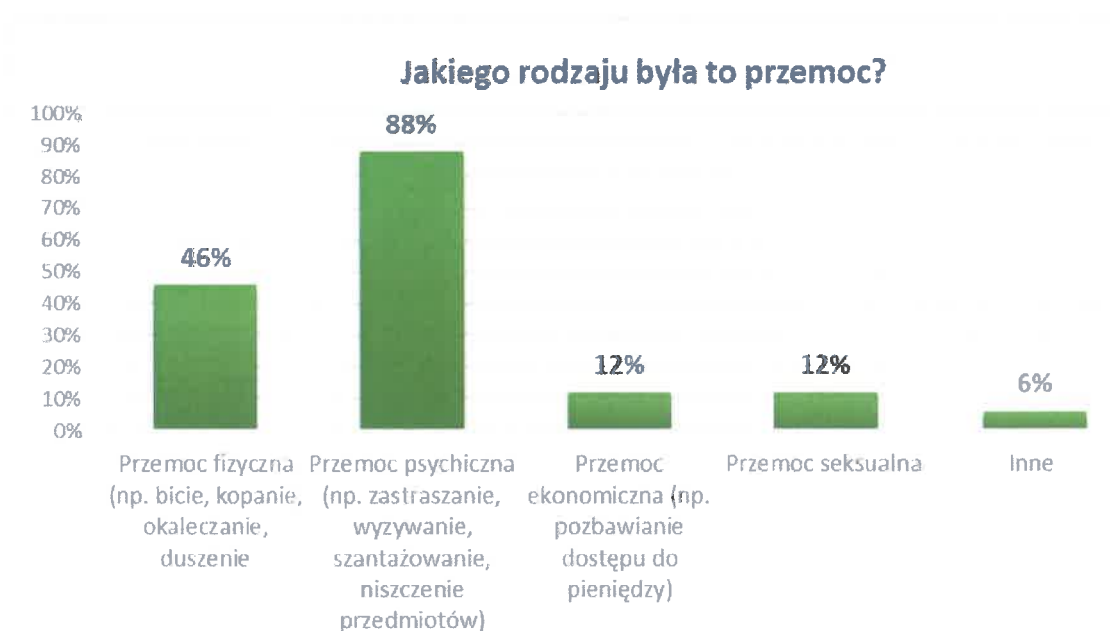
Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/i przemocy od członka swojej rodziny?

Czy w związku ze stosowaną wobec Pana/Pani przemocą, poprosił/a Pan/i, o pomoc

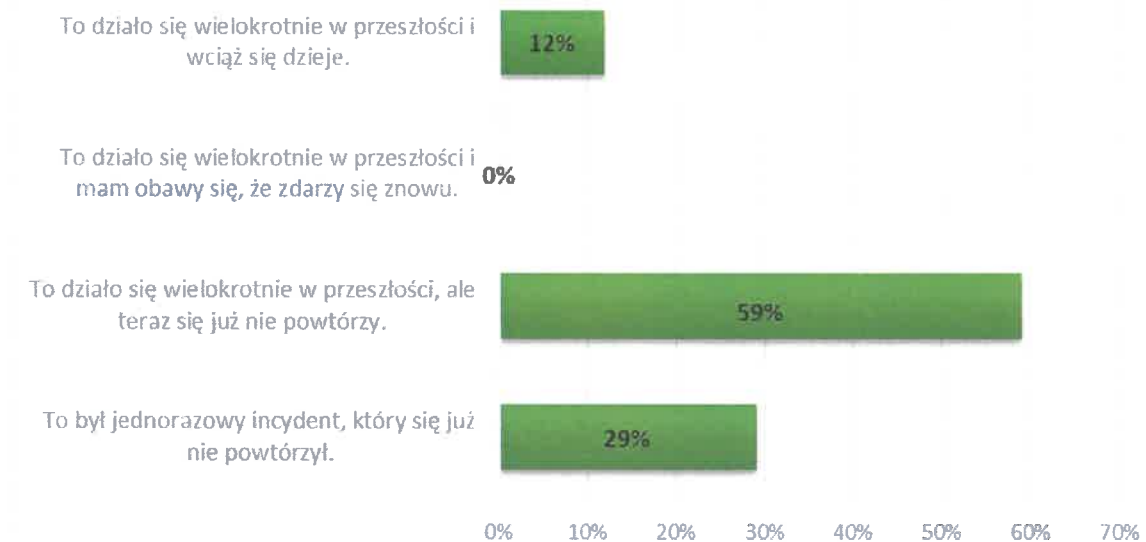

W dalszej kolejności kwestionariusza badani zostali zapytani o rodzaj doświadczanej przemocy. Wśród odpowiedzi najczęściej pojawiała się przemoc psychiczna -88%, oraz fizyczna 46%.

W związku z twierdzącą odpowiedzią dotyczącą występowania zjawiska przemocy w rodzinie poprosiliśmy również, aby osoby dotknięte tym problemem odpowiedziały na pytanie, jak potoczyła się dalsza sytuacja związana z doświadczaną przez nich przemocą. Otrzymane odpowiedzi prezentuje kolejny wykres.

Jak zakończyła się ta sytuacja?

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie 94% badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie pozwala na zakończenie problemu przemocy w rodzinie.

W społeczeństwie obecne jest przekonanie, że przemoc nie zdarza się w tzw. „dobrych domach”. Jednak mieszkańcy gminy raczej nie są skłonni myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie i łącznie 96%² uświadamia sobie, że przemoc może wystąpić w każdej rodzinie. Podobnie 95% zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Odpowiedzi „Zdecydowanie nieprawdziwe” i „Raczej prawdziwe” określają, że funkcjonujące wśród badanych przekonania na temat przemocy są budujące:

- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” (97%);
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” (85%);
- „Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy” (87%);
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” (95%).

Należy jednak zwrócić uwagę na odpowiedzi „Nie ma czegoś takiego, jak gwałt w małżeństwie” - zdanie to jest „raczej prawdziwe” dla 95% badanych.

² Suma odpowiedzi: *raczej nieprawdziwe* i *zdecydowanie nieprawdziwe*.

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	71%	23%	4%	2%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	2%	2%	31%	65%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	79%	16%	3%	2%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	1%	2%	24%	73%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	3%	2%	10%	85%
Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy.	5%	8%	29%	58%
Nie ma czegoś takiego jak gwałt w małżeństwie.	2%	3%	10%	85%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	3%	2%	11%	84%

Zdaniem mieszkańców gminy Annapol przyczyn agresji wobec członków rodziny należy poszukiwać kolejno w: nieumiejętności radzenia sobie z problemami (73%) złej sytuacji materialnej (55%); chorobie psychicznej i stresie (po 26%).

Skąd według Pana/Pani bierze się agresja w stosunku do członków rodziny?

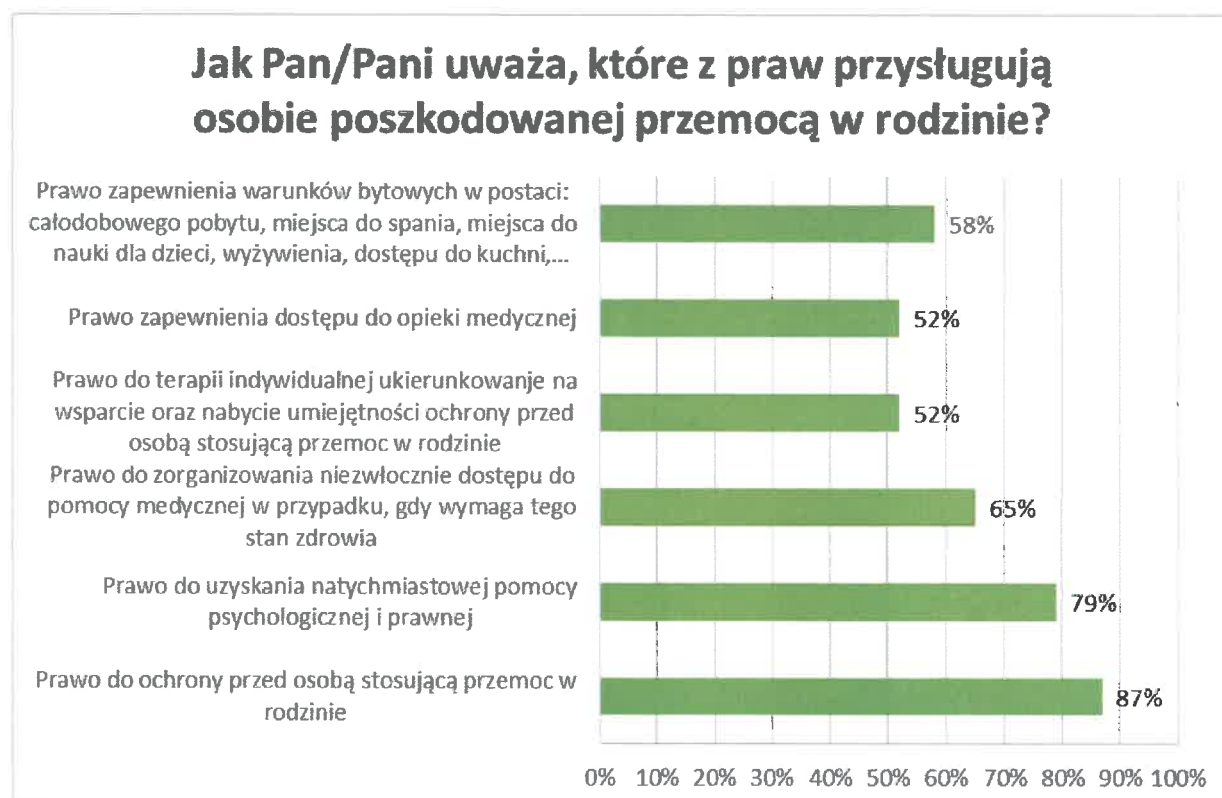

Kolejne pytanie odnosiło się do następującej kwestii: **Jak często Pana/Pani zdaniem w przypadku przemocy w rodzinie zdarza się:**

TWIERDZENIA	<i>Bardzo często</i>	<i>Czasami</i>	<i>Raczej rzadko</i>	<i>Nigdy</i>
Niepodejmowanie interwencji przez policję, mimo zgłoszenia.	18%	35%	37%	10%
Wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą.	63%	29%	6%	2%
Umarzanie sprawy przez prokuraturę.	34%	42%	23%	2%
Złe warunki i procedury przesłuchiwania poszkodowanych.	32%	40%	24%	3%
Orzekanie zbyt łagodnych wyroków.	63%	29%	6%	2%
Długotrwałe dochodzenie i postępowanie sądowe.	61%	32%	5%	2%

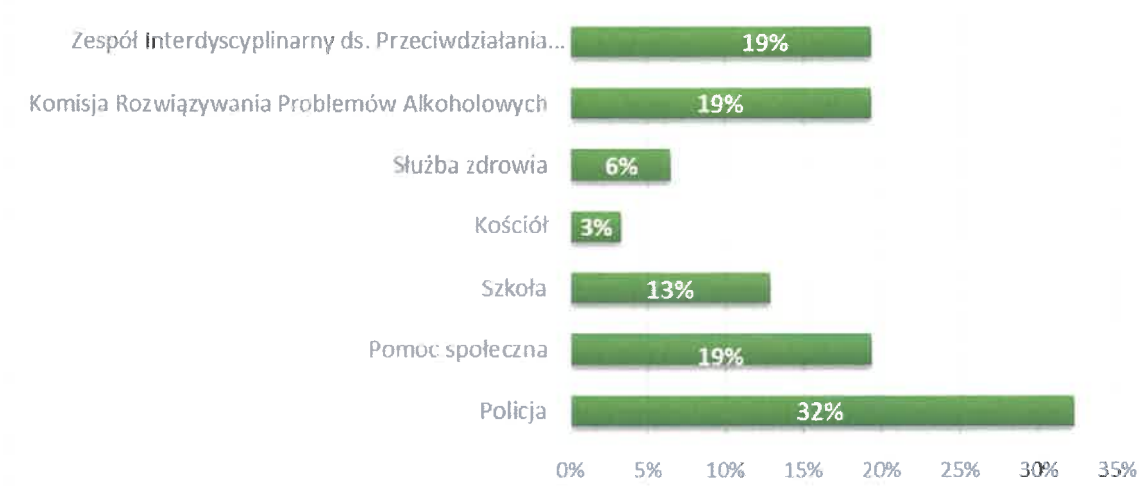
53% respondentów odpowiedziało, że (bardzo często lub czasami) zdarza się niepodejmowanie interwencji przez policję, mimo zgłoszenia. Przeważająca większość respondentów (łącznie 92%) odpowiadała też, że bardzo często lub czasami zdarza się wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą. Na umarzenie spraw przez prokuraturę wskazało 74% badanych. Wykaz odpowiedzi na te i pozostałe tematy obrazuje powyższa tabela.

Ankietowani odpowiedzieli również na pytanie dotyczące praw, które przysługują osobie, wobec której stosowana jest przemoc rodzinna.

Ważne było również, poznanie zdania ankietowanych mieszkańców nt. poczucia skutecznej pomocy ze strony różnych instytucji. Okazuje się, że najczęściej respondentów wskazało na policję.

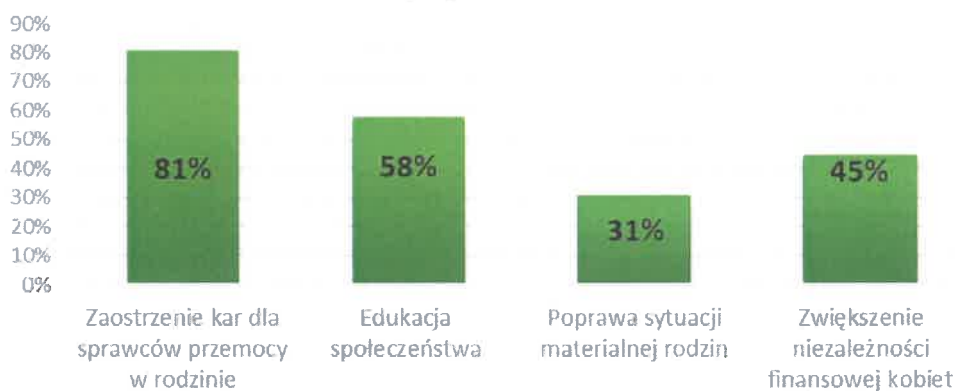
Na pomoc której z instytucji i w jakim stopniu może liczyć ofiara przemocy w Pana/Pani rejonie zamieszkania?

Ostatnie pytanie w ankiecie dotyczyło **opinii badanych na temat możliwych rozwiązań ograniczających przemoc w rodzinie**. Z największą przychylnością respondentów spotkały się propozycje:

- zaostrzenie kar dla sprawców przemocy w rodzinie (81%).
- edukacja społeczeństwa (58%);
- zwiększenie niezależności finansowej kobiet (45%).
- poprawa sytuacji materialnej rodzin (31%).

Co Pani/Pana zdaniem pomogłoby zwalczyć przemoc w rodzinie?

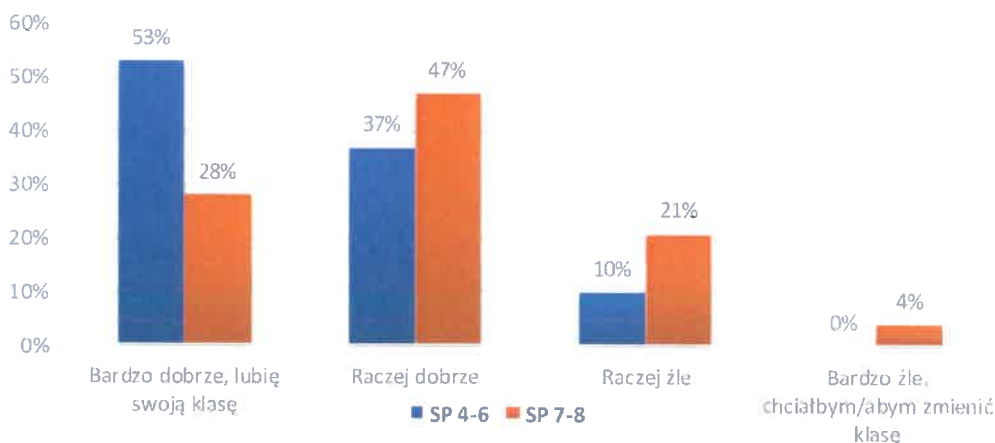
Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostaną udzielone odpowiedzi.

<i>Liczebność grup badanych</i>	
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 4-6 (SP4-6)	30
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 7-8 (SP 7-8)	71
ŁĄCZNIE	101

Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. Wyniki są zadowalające, uczniowie w przeważającej części czują się w swojej klasie dobrze, lub raczej dobrze: SP 4-6 - łącznie 90%³ i SP 7-8 - łącznie 75%. Nie należy jednak bagatelizować faktu, że 10% uczniów klas 4-6 SP i 25% uczniów klas 7-8 SP przeciwnie określa swoje odczucia.

Jak czujesz się w swojej klasie?

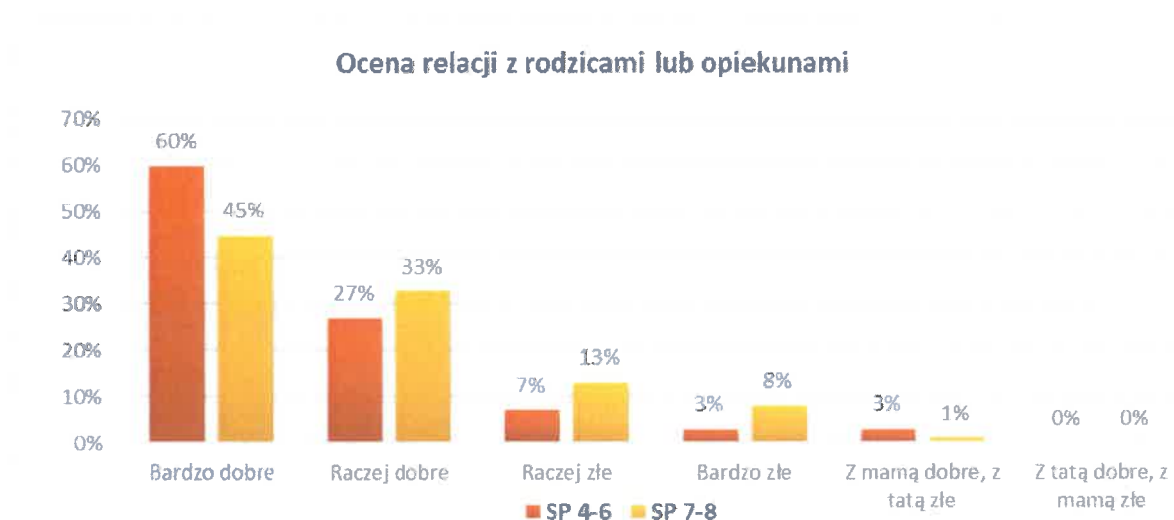

³ Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę* i *raczej dobrze*.

Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią mogą dla nich oparcie i źródło wiedzy. Większość uczniów gminy Anopol deklaruje bardzo dobre lub raczej dobre relacje z opiekunami: SP 4-6: łącznie 87%; SP 7-8: łącznie 78%.

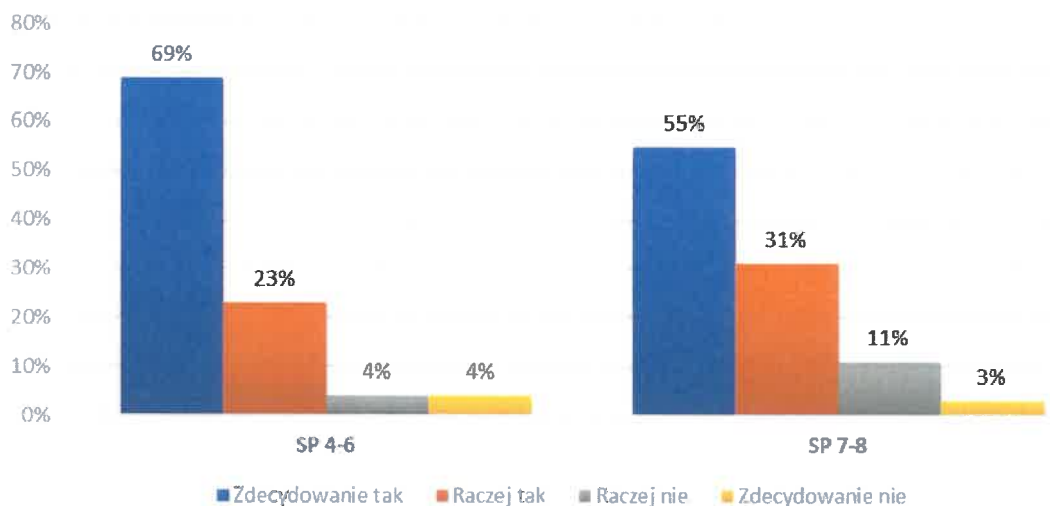
Należy zauważyć, że rozkład wyników, wbrew oczekiwaniom, wraz z wiekiem nie ulega znacznym zmianom – najstarsi uczniowie oceniają związki z rodzicami lub opiekunami, podobnie jak uczniowie młodszy, jako mocne i zażyłe.

Dobre relacje z rodzicami uczniów to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych poprzez tworzenie sojuszu rodzic – nauczyciel w przeciwdziałaniu uzależnieniom m.in. poprzez uzupełniającą się edukację dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.

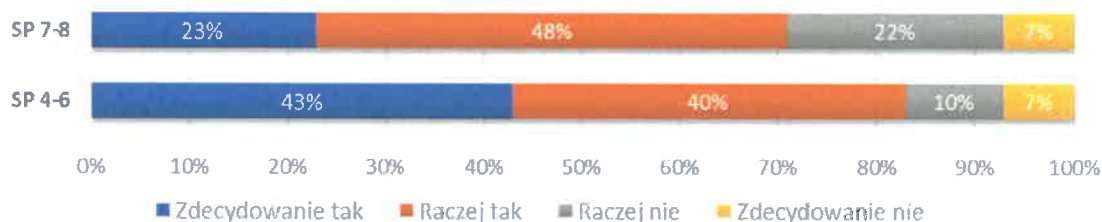
Równie obiecujące są wyniki dotyczące poziomu zaufania do rodzica/opiekuna w wypadku przeżywania poważnego problemu. Łącznie 92% uczniów klas młodszych i 86% uczniów klas starszych szkoły podstawowej chciałoby podzielić się swoimi wątpliwościami z rodzicami.

Czy gdyby wydarzyło się coś niepokojącego (np. ktoś Ci groził, prześladował Cię, namawiał do zrobienia czegoś złego), to czy zaufałybyś swojemu rodzicowi lub opiekunowi i powiedział mu o swoim problemie?

Następnie zadaliśmy uczniom podobne pytanie, z tym, że tym razem grupą dorosłych, co do których uczniowie mieli się ustosunkować w kontekście odczuwanego poziomu zaufania, byli nauczyciele. Wraz z wiekiem uczniów on spada. Dzieci i młodzież rzadziej po poradę czy pomoc zgłosiliby się do nauczyciela niż do rodzica. Nadal jednak wyniki uzyskane w tej kwestii można uznać za relatywnie satysfakcjonujące: łącznie odpowiednio 83% uczniów klas SP 4-6 i 71% uczniów klas SP 7-8 obdarzyłoby zaufaniem pedagogów.

Czy gdyby wydarzyło się coś niepokojącego (np. ktoś Ci groził, prześladował Cię, namawiał do zrobienia czegoś złego), to czy zaufałybyś któremuś z nauczycieli i powiedział mu o swoim problemie?

Zapytaliśmy młodych ludzi, również o doświadczenie przemocy w domu oraz poczucia bezpieczeństwa. Rozkład odpowiedzi wskazuje, że uczniowie doświadczali przemocy w rodzinie (SP 4-6: 7%, SP7-8: 4%), a 13% młodszych i łącznie 16% starszych uczniów nie czuje się w domu bezpiecznie.

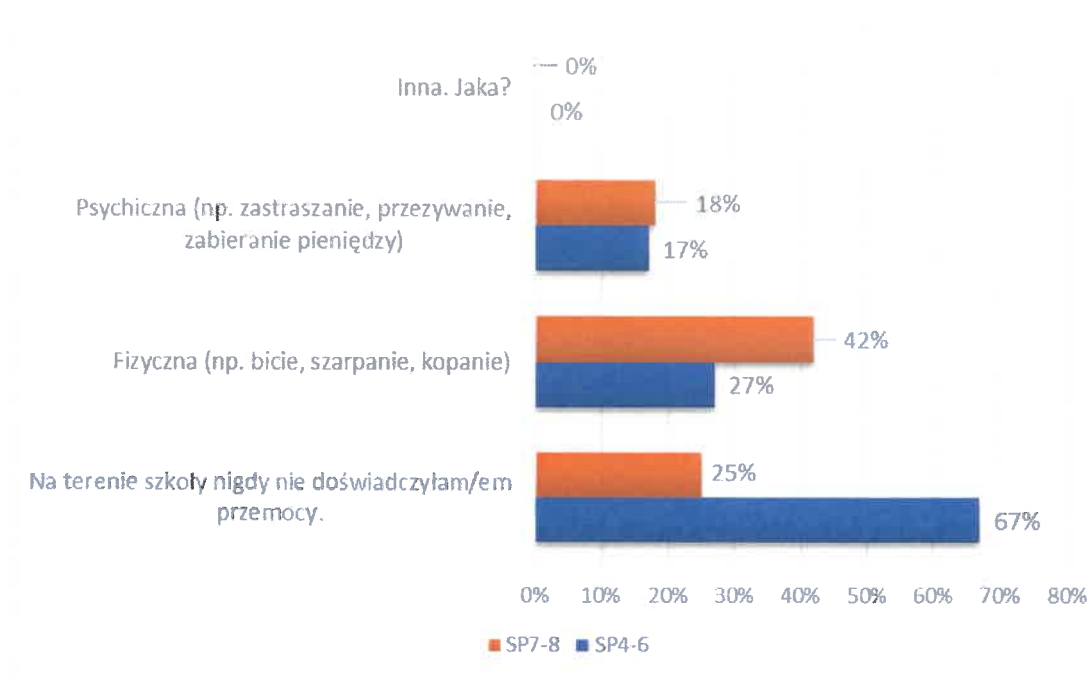

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w gminie Annopol pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W ankiecie wytłumaczyliśmy uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytaliśmy ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy.

Uczniowie najczęściej doświadczają przemocy fizycznej (SP 4-6 – 27%; SP 7-8 - 42%).

Jakiego rodzaju to była przemoc?

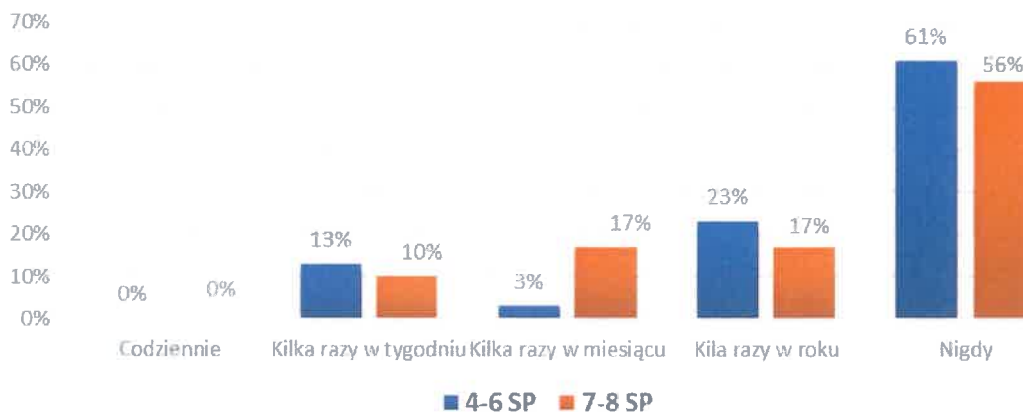

Spora część uczniów deklaruje, że nie są ofiarami przemocy fizycznej doświadczanej ze strony innych uczniów (61% 4-6SP; 56% 7-8SP).

Należy również zwrócić uwagę na fakt, że we wszystkich badanych grupach uczniów pojawiły się deklaracje mówiące o doświadczaniu przemocy fizycznej ze strony rówieśników.

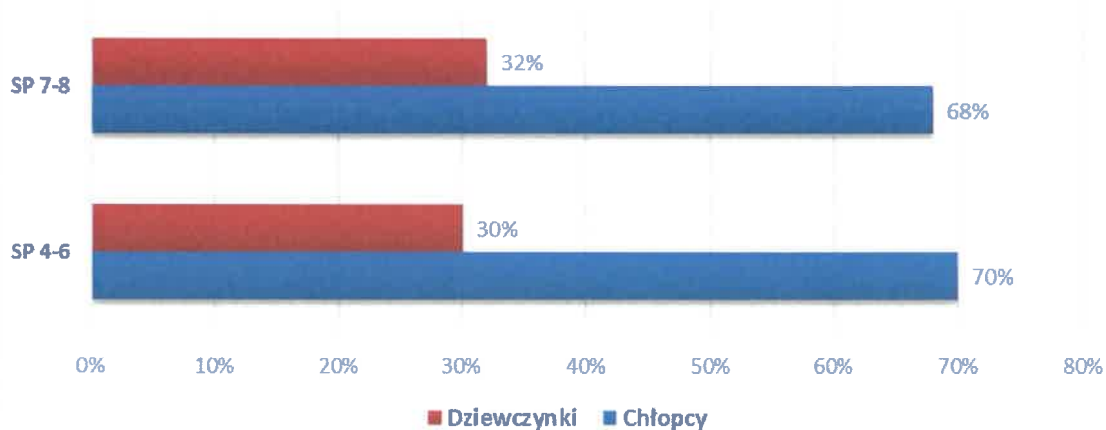

Częstotliwość doświadczania przemocy fizycznej w szkole

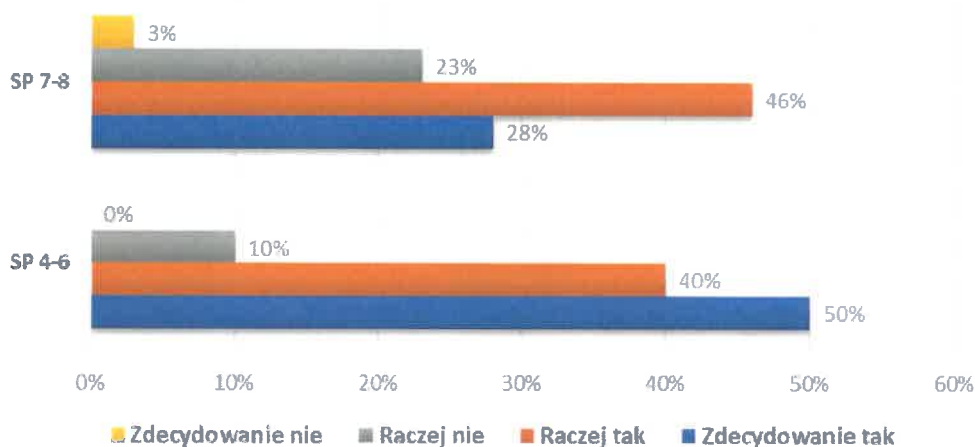
Kolejne pytanie było związane z tym, kto częściej jest sprawcą przemocy w szkole. Okazuje się, że zarówno w klasach 4-6 jak i 7-8 zdecydowanie częściej sprawcami przemocy w szkole są chłopcy. W obu przypadkach wynik ten oscyluje przy wartości 70%.

Kto w szkole jest częściej sprawcą przemocy?

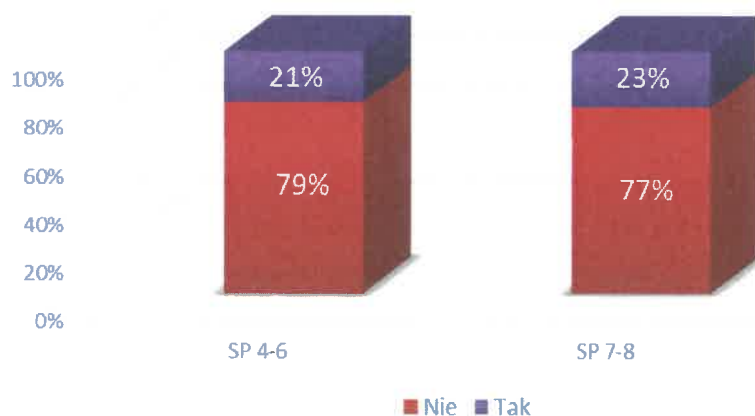
W następnym pytaniu nawiązaliśmy do poczucia bezpieczeństwa w szkole. Jak się okazało większość uczniów czuje się w szkole bezpiecznie (łącznie: 4-6SP – 90%; 7-8 SP – 74%).

Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole?

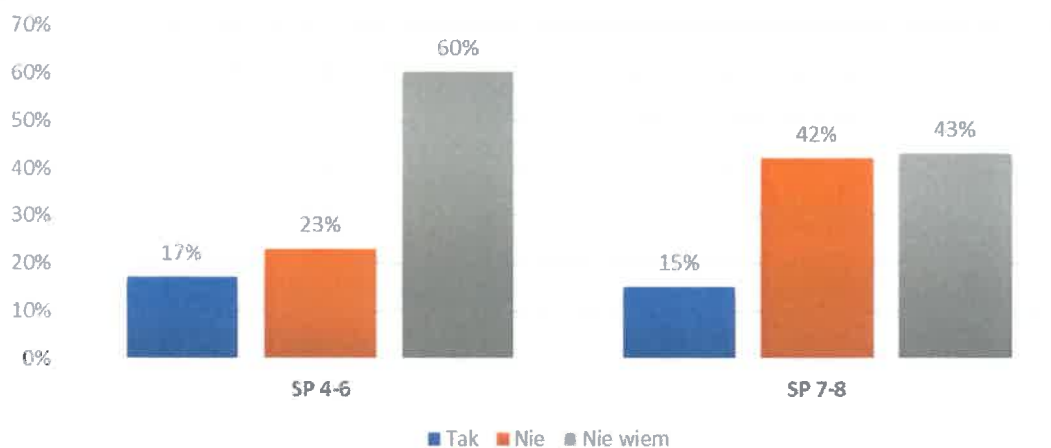
W następnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o wskazanie czy są w szkole uczniowie, których się obawiają. 21% uczniów klas młodszych i 23% uczniów klas starszych szkoły podstawowej przyznało, że niezupełnie czują się w swojej szkole bezpiecznie, ponieważ są uczniowie, których się boją.

Czy w szkole są uczniowie, których się boisz?

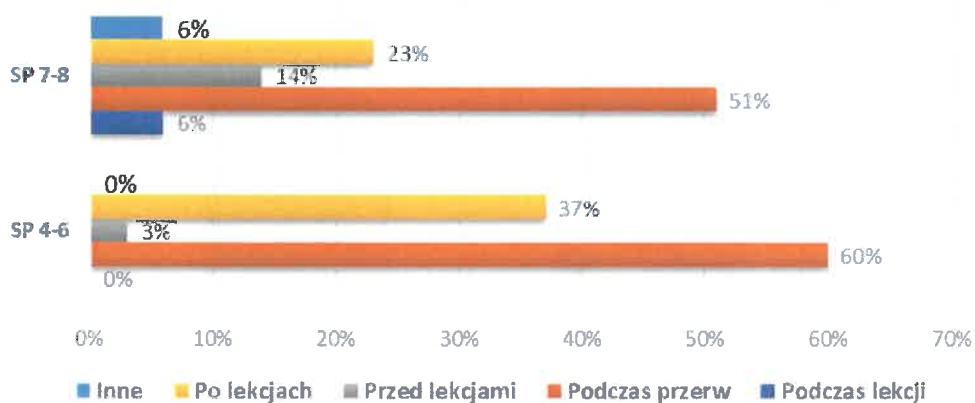
Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach obecny jest zwyczaj „chrztu” uczniów – przyznaje to 17% uczniów SP 4-6 oraz 15% uczniów SP 7-8.

Czy w szkole jest zwyczaj prześladowania najmłodszych uczniów (tzw. „kocenie”, „chrzest” lub „fala”)?

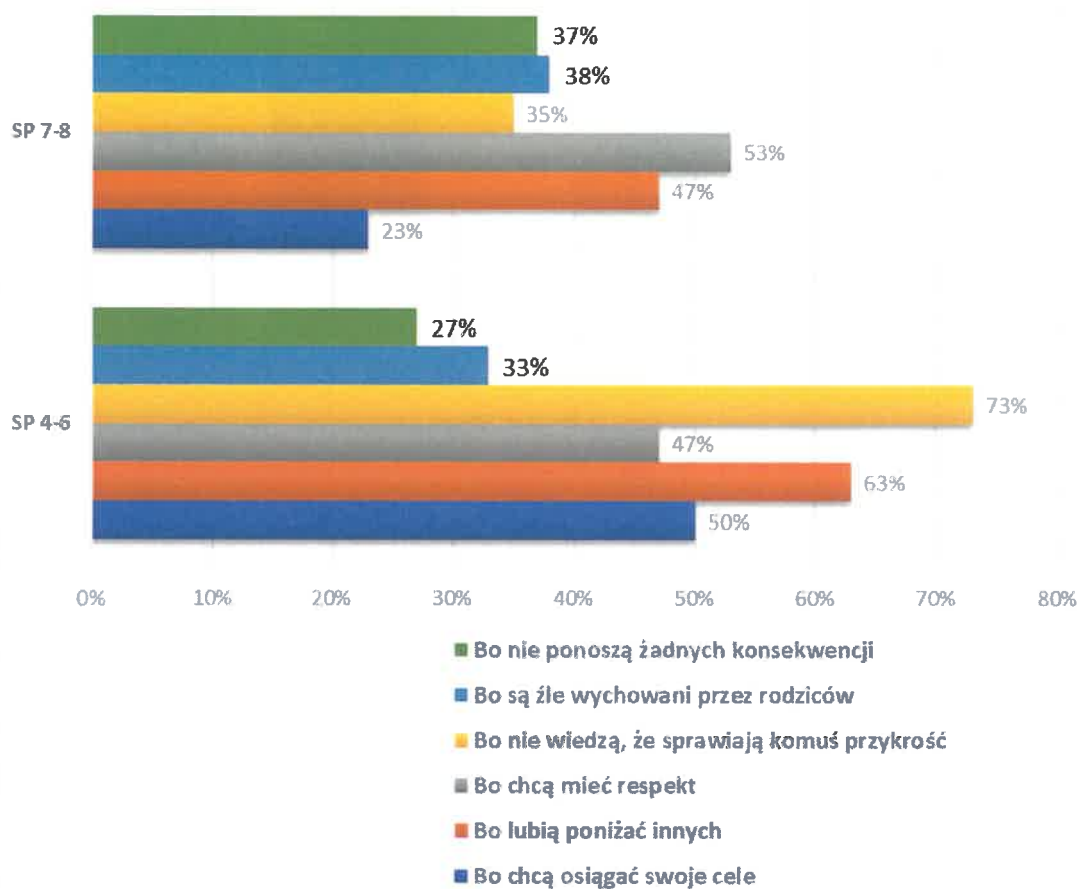
Okazuje się, że do aktów przemocy dochodzi zdecydowanie najczęściej w trakcie przerw. Tego zdania jest 60% uczniów klas 4-6 i 51% uczniów klas 7-8. 37% uczniów klas 4-6 i 23% uczniów klas 7-8 doświadcza przemocy po lekcjach.

Kiedy najczęściej dochodzi do przemocy w szkole?

Uczniów zapytano również o to, jakie są powody tego, że ich rówieśnicy zachowują się agresywnie. 46% uczniów klas 4-6 i 53% uczniów klas 7-8 stwierdza, że jest to spowodowane chęcią osiągnięcia respektu. Widać jednak, że uczniowie zarówno młodszych, jak i starszych klas szkoły podstawowej mają podobne wnioski na temat przyczyn.

Jak myślisz, dlaczego uczniowie zachowują się agresywnie?

Pozytywne jest jednak to, że 66% uczniów klas 4-6 i 63% uczniów klas 7-8 ma w szkole bliską osobę, której może się zwierzyć, jeśli będzie miało przykre doświadczenia.

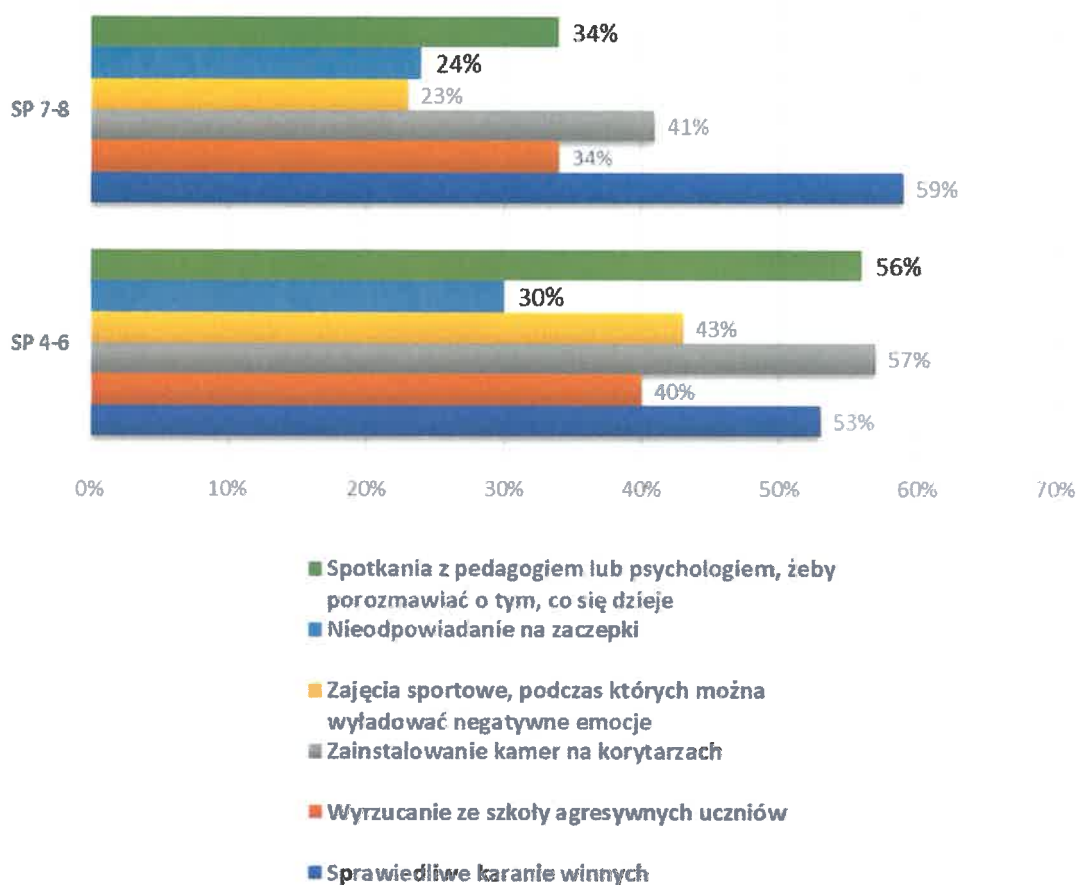

Poniżej prezentowane są odpowiedzi uczniów na temat reakcji ich rówieśników na sytuację, kiedy staliby się oni świadkami bójki na szkolnym korytarzu. Niepokojące, jest, że spora część ankietowanych zadeklarowała przyglądanie się bójce, dopingowanie i nagrywanie zdarzenia telefonem. Zaistniałą sytuację zgłosiliby nauczycielowi 47% uczniów klas 4-6 oraz 31% klas 7-8.

Odpowiedzi	Jak uczniowie w Twojej szkole zareagowaliby na bójkę na szkolnym korytarzu?	
	SP 4-6	SP7-8
Uczniowie przyglądaliby się bójce, dopingowali lub nagrywali zdarzenie telefonami.	30%	31%
Uczniowie staraliby się rozdzielić bijących się uczniów.	13%	17%
Uczniowie udawaliby, że nic nie widzą.	10%	21%
Uczniowie zgłosiliby sytuację nauczycielowi.	47%	31%

Okazuje się, że 53% uczniów klas 4-6 oraz 59% uczniów klas 7-8 uważa, że problem przemocy w szkole można rozwiązać poprzez sprawiedliwe karanie winnych. 56% uczniów klas 4-6 oraz 34% uczniów klas 7-8 twierdzi, że można byłoby to rozwiązać poprzez spotkania z psychologiem lub pedagogiem. 57% uczniów klas 4-6 oraz 41% uczniów klas 7-8 uważa, że konieczne staje się tutaj zainstalowanie kamer na korytarzach szkolnych.

Co Twoim zdaniem pomogłoby walczyć z przemocą w Twojej szkole?

Podsumowanie badań ankietowych

Dorośli mieszkańcy Gminy Annopol

- Według ankietowanych zjawisko przemocy w rodzinie w Gminie Annopol jest rzadkie w opinii 58% mieszkańców.
- Wyniki badań wskazują, że aż 52% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 14% podejrzewa, że tak się może dziać.
- Dodatkowo 27% respondentów deklaruje, że doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny, a tylko 23% z nich poprosiło o pomoc (policję, opiekę społeczną).
- W kwestii doświadczanej przemocy 88% wskazało na przemoc psychiczną, a 46% na fizyczną.

- Zdaniem mieszkańców gminy Annapol przyczyn agresji wobec członków rodziny należy poszukiwać kolejno w: nieumiejętności radzenia sobie z problemami (73%) złej sytuacji materialnej (55%); chorobie psychicznej i stresie (po 26%).
- W kwestii możliwych rozwiązań ograniczających przemoc w rodzinie mieszkańcy gminy wskazują na: zaostrzenie kar dla sprawców przemocy w rodzinie (81%), edukację społeczeństwa (58%), zwiększenie niezależności finansowej kobiet (45%) oraz poprawę sytuacji materialnej rodzin (31%).
- Celem zwiększenia świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, należałoby, na przykład, przeprowadzić na terenie gminy kampanię informacyjną dotyczącą przemocy w rodzinie oraz lokalnych instytucji, które mogą udzielać pomocy.

Dzieci i młodzież szkolna

- Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące przemocy rówieśniczej oraz będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.
- Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach problem przemocy rówieśniczej jest jednak widoczny. Dyrektorzy placówek oświatowych powinni zwrócić szczególną uwagę na ten problem. Preferowane byłoby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Co więcej, otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy jako rozwiązywania codziennych problemów.
- Na uwagę zasługuje także fakt, że uczniowie rzadziej wskazywali w kwestii zaufania nauczycieli. Godne polecenia byłoby zorganizowanie spotkań dla wychowawców ze specjalistami z zakresu profilaktyki, podczas których nauczyciele mogliby zdobyć wiedzę na temat sposobów wzmacniania relacji zaufania i budowania zasobów chroniących. Pożądane byłoby zaaranżowanie odpowiednio poprowadzonych godzin wychowawczych z młodzieżą, na których nauczyciel będzie miał okazję pokazać się uczniom nie tylko jako osoba odpowiedzialna za sprawy organizacyjne i prowadzenie danego przedmiotu, ale także jako godny zaufania dorosły, który jest otwarty na trudne kwestie osobiste trapiące dzieci i młodzież.
- Rozkład odpowiedzi wskazuje, że uczniowie doświadczali przemocy w rodzinie (SP 4-6: 7%, SP7-8: 4%), a 13% młodszych i łącznie 16% starszych uczniów nie czuje się w domu bezpiecznie.
- Uczniowie najczęściej doświadczają przemocy fizycznej (SP 4-6 – 27%; SP 7-8 - 42%).
- Okazuje się, że zarówno w klasach 4-6 jak i 7-8 zdecydowanie częściej sprawcami przemocy w szkole są chłopcy.
- Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach obecny jest zwyczaj „chrztu” uczniów – przyznaje to 17% uczniów SP 4-6 oraz 15% uczniów SP 7-8.

Opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025 r. poprzedzone zostało rozpoznaniem skali zjawiska przemocy w gminie Annapol przygotowanym na podstawie danych przedstawionych przez Zespół Interdyscyplinarny.

Poniższe tabele obrazują skalę zjawiska przemocy w rodzinie w latach: 2018, 2019, 2020 na podstawie procedury „Niebieskie Karty”

Podejmowane działania	2018	2019	2020
Wszczęcie procedury NK „A”	38	36	38
NK„C” (osoba doznająca przemocy)	14	16	5
NK„D” (osoba stosująca przemoc)	8	6	3

Instytucje wszczynające procedurę NK	2018	2019	2020
Policja	35	35	37
GKRPA	-	-	-
Oświata	1	1	1
OPS	2	-	-

Analizując dane z powyższych tabeli oraz informacje z Policji i OPS można wnioskować, że większa ilość NK nie wynika ze wzrostu skali zjawiska przemocy na terenie naszej Gminy, a sądzić można, że jest to wynik wzrostu świadomości społecznej oraz większego zaufania do instytucji świadczących pomoc.

Rozpoznanie sytuacji opiekuńczo - wychowawczej uczniów stanowiło podstawę do podejmowania przez szkoły działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony dziecka w tej rodzinie. Diagnozowano sytuację uczniów m.in. poprzez zapoznanie się wychowawców klas i pedagoga szkolnego ze złożonymi przez rodziców, opiekunów przy rekrutacji do szkoły podstawowej i gimnazjum kwestionariuszami (informacja o strukturze rodziny, wyjazdach rodziców za granicę, osobach faktycznie sprawujących opiekę nad dzieckiem). We wrześniu wśród uczniów klas pierwszych MZS w Annapolu przeprowadzana była ankieta, w której młodzież może wypowiedzieć się na temat sytuacji rodzinnej nie stwierdzono niepokojących informacji.

Z informacji od pedagoga szkolnego wynika, że w sytuacjach tego wymagających, na podstawie obserwacji i funkcjonowania szkolnego ucznia, dokonywano pełniejszego rozeznania sytuacji rodzinnej dziecka poprzez konsultacje z pracownikami socjalnymi, asystentem rodziny, rozmowy z rodzicami (członkami rodzin, opiekunami) - konieczność taka zaistniała w odniesieniu do kilku uczniów, zarówno ze szkoły podstawowej i gimnazjum.

Głównym problemem było zaniechanie spraw i potrzeb dziecka - wygląd, higiena dziecka, brak podręczników, deklarowanie przez dziecko przeciążenia obowiązkami domowymi.

Z uzyskanych od szkół informacji wynika, iż w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę podejmowane są różnorodne działania ukierunkowane na profilaktykę zjawiska agresji i problemu przemocy rówieśniczej oraz przemocy w rodzinie. Są one w głównej mierze adresowane do uczniów i mają charakter informacyjno – edukacyjny. Szkoły sięgają także do strategii alternatyw, organizując liczne formy aktywności pozalekcyjnej dla uczniów jak również wprowadzając mediacje rówieśnicze wśród młodzieży gimnazjalnej.

I. CELE PROGRAMU

Celem głównym Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Annapol na lata 2021-2025 jest ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Annapol oraz ograniczenie negatywnych skutków tego zjawiska.

Cele szczegółowe:

1. zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
2. zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
3. zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
4. zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki realizacji celów:

- liczba założonych Niebieskich Kart
- liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy

II. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. Profilaktyka i edukacja społeczna – obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – obszar kierowany do osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie – obszar kierowany do osób stosujących przemoc.
4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – obszar kierowany do przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

III. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- ogółu społeczeństwa w tym osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
- osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- osób stosujących przemoc w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie,
- służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

IV. REALIZATORZY PROGRAMU

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 w Annopolu będzie realizowany przez instytucje i organizacje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

1. Urząd Miejski
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
3. Ośrodek Pomocy Społecznej
4. Sąd Rejonowy w Kraśniku
5. Komisariat Policji
6. Placówki oświatowe
7. Placówki służby zdrowia
8. Organizacje pozarządowe

V. AKTY PRAWNE

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U Nr 78, poz. 483 z późn. zm)
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020r., poz. 218)
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020r. poz. 1876)
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2020r., poz. 1492)
5. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020r. poz. 713)
6. Uchwałą Rady Miejskiej Annopol Nr VIII/48/11 z dnia 28 czerwca 2011r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego.

Program jest skorelowany z następującymi programami:

1. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021.
2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Annopol na lata 2018-2024.
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Gminy Annopol.
4. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Annopol.

VI. OBSZARY, KIERUNKI DZIAŁAŃ, WSKAŹNIKI PROGRAMU

1. Profilaktyka i edukacja społeczna

Cel główny: wzmożenie oddziaływań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadanie 1: Przygotowanie i udostępnienie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym.

Cel realizacji zadania:

Ułatwienie dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców gminy.

Realizacja zadania:

- gablota informacyjna w Ośrodku Pomocy Społecznej,
- rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy (w szkołach, urzędach, instytucjach, ośrodkach zdrowia, wśród ogółu mieszkańców)
- rozpowszechnianie w lokalnym środowisku programów profilaktycznych,
- udział w ogólnopolskich kampaniach przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych, szkoły, placówki oświatowe,

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych programów
- liczba uczestników programów
- liczba przeprowadzonych kampanii
- liczba rozpowszechnionych ulotek i broszur

Termin realizacji: 2021 – 2025

Zadanie 2: Współpraca pomiędzy instytucjami; PCPR, Ośrodkiem Terapii Uzależnień, Sądem Rodzinnym, Policją, OPS, Zakładami Opieki Zdrowotnej, GKRPA, Zespołem Interdyscyplinarnym.

Cel realizacji zadania:

Wymiana doświadczeń i przepływ informacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Realizacja zadania:

- koordynowanie działań pomocowych dla sprawców i ofiar przemocy,
- motywowanie do udziału w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych,
- współpraca w zakresie poradnictwa oraz terapii odwykowej dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- współpraca z kuratorem społecznym, zawodowym i policją w ramach podejmowanych działań pomocowych
- praca socjalna,
- poradnictwo medyczne.

Realizatorzy: PCPR, Ośrodek Terapii Uzależnień, Sąd Rodzinny, Policja, OPS, Zakłady Opieki Zdrowotnej, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny.

Wskaźniki:

- liczba podjętych inicjatyw

Termin realizacji: 2021 – 2025

2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Cel główny: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie

Zadanie 1. Funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego

Cel realizacji zadania:

Szybsze i skuteczniejsze podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowanie i realizacja działań pomocowych.

Realizacja zadania:

Zadania zespołu:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnienie informacji o osobach i instytucjach udzielających pomocy oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,

Zadania grup roboczych:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach występowania przemocy w rodzinie;
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy;
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny.

Wskaźniki:

- liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego
- liczba utworzonych grup roboczych
- liczba posiedzeń grup roboczych
- liczba osób objętych pomocą grup roboczych
- liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych

Termin realizacji: 2021 – 2025

Zadanie 2: Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego przy GKRPA

Cel realizacji zadania:

Wsparcie prawne i psychologiczne dla osób doznających przemocy.

Realizacja zadania:

Dyżury specjalistów: psycholog, prawnik, terapeuta.

Zadania Punktu:

- udzielanie wsparcia psychologicznego,
- porady prawne,
- porady terapeutyczne.

Realizatorzy: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Wskaźniki:

- liczba osób korzystających z oferty punktu konsultacyjnego

Termin realizacji: 2021 - 2025

Zadanie 3: Tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymania w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych.

Cel realizacji zadania: zapewnienie osobom dotkniętym przemocą mieszkań socjalnych.

Realizacja zadania:

- przydział osobom doznającym przemocy w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych w ramach posiadanych zasobów.

Realizatorzy: Burmistrz Annapola, Rada Gminy.

Wskaźniki:

- liczba mieszkań socjalnych przyznanych osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w pierwszej kolejności.

Termin realizacji: 2021 - 2025

3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc

Cel główny: zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zadanie 1: Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie.

Cel realizacji zadania: zmniejszenie negatywnych następstw stosowania przemocy w rodzinie.

Realizacja zadania:

- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- motywowanie do udziału w oddziaływaniach korekcyjno - edukacyjnych,
- motywowanie osób stosujących przemoc do korzystania z poradnictwa psychologicznego,
- motywowanie osób stosujących przemoc do podjęcia terapii odwykowej.

Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Ośrodek Pomocy Społecznej, Oświata, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Służba Zdrowia.

Wskaźniki:

- liczba sporządzonych formularzy Niebieskich Kart A przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę

- liczba rodzin objętych procedurą NK

- liczba spaw zakończonych w wyniku braku zasadności podejmowanych działań

- liczba zakończonych procedur NK na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

- liczba osób skierowanych na terapię.

Termin realizacji: 2021 - 2025

4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Cel główny: podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadanie 1: Udział w specjalistycznych szkoleniach oraz organizacja szkoleń dla osób zainteresowanych możliwością podniesienia kompetencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel realizacji zadania:

Podniesienie poziomu wiedzy różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy.

Realizacja zadania:

- gromadzenie informacji dotyczących potrzeb szkoleniowych w zakresie zjawiska przemocy domowej,
- opracowanie informacji o ofercie szkoleniowej różnych instytucji podwyższających umiejętności w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- organizowanie konferencji i szkoleń specjalistycznych dla wybranych osób lub grup zawodowych.

Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych, szkoły, placówki oświatowe.

Wskaźniki:

- liczba zorganizowanych szkoleń i konferencji
- liczba osób przeszkolonych.

Termin realizacji: 2021- 2025

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że realizacja Programu w latach 2021 – 2025 przyczyni się do:

1. spadku liczby przypadków przemocy w rodzinie,
2. pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej w temacie zjawiska przemocy w rodzinie,
3. zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
4. usprawnienia systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą,
5. zwiększenia zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy,
6. niwelowania skutków zjawiska przemocy,
7. zmniejszenia skali występujących w rodzinach dysfunkcji wynikających z przemocy,
8. wzrostu liczby osób profesjonalnie zajmujących się świadczeniem usług na rzecz osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą oraz osób stosujących przemoc w rodzinie.

VIII. SPOSÓB MONITOROWANIA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie poprzez sprawozdawczość dokonywaną w oparciu o wskaźniki działań zawarte w Programie. Sprawozdanie będzie zawierało podsumowanie i wnioski płynące z realizacji działań w danym roku sprawozdawczym.

Sprawozdanie będzie przedkładane Radzie Miejskiej corocznie do 31 marca.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Zadania określone w Programie finansowane będą ze środków własnych budżetu gminy, środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

X. RYZYKO W REALIZACJI PROGRAMU

Przygotowując wieloletni program działań, należy mieć na uwadze kwestie zmiany sytuacji społeczno-polityczno-gospodarczej. Zmiany te mogą w sposób pośredni bądź bezpośredni przyczynić się do osiągnięcia wyznaczonych celów lub też w tym przeszkodzić. Jako główny czynnik ryzyka, wpływający na realizację niniejszego Programu, należy wskazać finansowanie. Większość podjętych działań wiąże się bezpośrednio z koniecznością ich sfinansowania, czy to ze środków własnych czy też ze źródeł zewnętrznych. W przypadku niezrealizowania działania w danym roku dopuszcza się przesunięcie działania na rok kolejny, aż do jego zrealizowania.

XI. ZAKOŃCZENIE

Dużą trudnością jest określenie realnej skali przemocy w rodzinie. Jest to ogólnopolski problem, nie tylko gminy Annopol. Przemoc często zostaje „w czterech ścianach”, jest powodem wstydu i dlatego trudno stwierdzić kto i jak często pada ofiarą przemocy. Przemoc w rodzinie to zjawisko, które nigdy nie powinno mieć miejsca. Niestety, gdy oprawcą jest bliska osoba, nie reagujemy w sposób właściwy, godząc się na przemoc, która w społeczeństwie funkcjonuje „od zawsze”. Niezmiernie ważnym jest zatem aby podejmować działania mające na celu zmniejszenie skali tego zjawiska oraz udzielać pomocy i wsparcia tym, którzy tego potrzebują, zarówno ofiarom jak i sprawcom. Opracowany program pozwoli osiągnąć zakładane cele i rezultaty jedynie poprzez dobrą współpracę jednostek i podmiotów działających na rzecz osób i rodzin uwikłanych w przemoc domową. Program nie jest dokumentem zamkniętym i powinien podlegać modyfikacjom w zależności od pojawiających się potrzeb oraz możliwości.